

Людина починається з добра

(розробка виховної години для учнів 7 класу)

Тема: Людина починається з добра

Мета: формувати в учнів ціннісну орієнтацію, здатність формулювати моральні судження, розвивати вміння відрізняти погане від доброго, виховувати позитивне світосприйняття.

Обладнання: музика з твору І. Чайковського «Пори року», вірші, епіграф до уроку, кросворд, завдання-ситуації для роботи в групах, листи-поради, прислів'я, паперові сердечка, історія мудреця, тест «Що означає бути добрим?», мудрі вислови на осінніх листочках, виставка літератури, пісня «Улыбка», книга «Листи до сина»

В. Сухомлинського.

Форма проведення: літературно-музична композиція

Хід заняття

Стиха лунає музика з твору І. Чайковського «Пори року».

Слово вчителя.

Все – із доброго чи злого –

Починається з малого.

Хліб – з маленької зернини,

Дощ – із чистої краплини.

День турботою почнеться,

Все довкола усміхнеться.

Проганяй мерщій дрімоту –

І рукам давай роботу.

І роби невтомно, вміло,

Хоч мале, та добре діло.

Епіграф до уроку: Хто не соромиться свого вчинку, той вдвічі винний.

Девіз уроку: Добрими ділами прикрасимо світ.

Розгадування кросворду.

- Коли ми розгадаємо кросворд, то отримаємо ключове слово сьогоднішнього уроку.
- Якими ж рисами повинна бути наділена людина, щоб про неї говорили лише добре?
 1. Ставлення до життя.
 2. Спілкування з іншими людьми.

3. Уміння говорити правду за будь-яких обставин.
4. Відношення у всіх справах і стосунках.
5. Ставлення до інших.

Життєрадісність

Ввічливість

Чесність

Порядність

Людяність

Вправа «Мікрофон»

- Поясніть, будь ласка, як ви розумієте вислів:
«Поведінка й вчинки – це дзеркало, в якому кожен показує своє обличчя»

Гете.

Запитання до учнів. Коментар епіграфа до уроку.

- Чи згодні ви з цією думкою?
- Від того, як ми себе поведемо, залежатиме і наше майбутнє.
- Що для вас найважливіше у житті?
- Ваша головна проблема на сьогоднішній день?
- З ким ви ділитесь своїми проблемами?
- Які риси характеру ви найбільше цінуєте в людях?

Слово вчителя.

Тому сьогодні ми говоримо про ті моральні цінності, якими повинні бути наділені сучасні люди, а зокрема й підлітки. Нині нас жахає навала людської жорстокості. Дитяча й підліткова злочинність, на превеликий жаль, вже нікого не дивує. Сьогоднішні хлопці й дівчата не завжди відзначаються високим рівнем моральної зрілості. У їхньому середовищі мають місце багато різних правопорушень.

Розглянемо питання:

- Що, на вашу думку, є причиною зростання підліткової злочинності?
- Хто в першу чергу має нести відповідальність за виховання молодого покоління?
- Як запобігти поширенню бездуховності в суспільстві?

Робота в групах. Обговорення ситуацій.

Завдання для I групи

Тривалий час побутувала думка, що в державних закладах досягається найвищий рівень ефективності у вихованні – діти виростають справжніми громадянами своєї держави. Сьогодні ми починаємо замислюватись: а може саме з цього починаються наші втрати у вихованні?

Така сумна історія. Олег і його брат Сергій виховувались у неповній сім'ї. Батько-одинок намагався по можливості матеріально забезпечити родину, не виявляючи інтересу до внутрішніх проблем синів, їхніх захоплень. Становище погіршилося, коли в дім прийшла мачуха, з'явилися молодші діти. Позбавлені батьківської любові й уваги, хлопці стали мало бувати вдома, багато часу проводити на вулиці, погано вчитися, призвичаїлися до спиртного та цигарок. Врешті-решт одного разу Олег і Сергій були затримані міліцією за дрібну крадіжку й потрапили до виправної колонії.

Запитання до учнів.

- Що вас вразило в цій історії?
- Кого ви звинувачуєте у біді хлопців – їх самих чи їхнє оточення?

Завдання для II групи

«Багаті теж плачуть» - це слова із дуже популярного колись серіалу. У благополучних сім'ях тривоги, переживання синів і дочок для батьків залишаються таємницею: близько 57 % учнів не хочуть розповідати їм про свої справи. Тільки 18,3 % постійно з усіх питань радяться з татами і мамами, а 29 % лише у крайніх випадках просять про допомогу.

Своє небажання звертатись до батьків пояснюється невмінням останніх вислухати і зрозуміти їх.

Запитання до учнів.

- Як часто ви радитеся із батьками?
- Кому довіряєте більше: татові, мамі чи подрузі?
- Чи можна вважати вчителя другом?

Завдання для III групи

А от іще одна історія.

Трагічно склались долі Миколи та Дмитра. Поява хлопчиків на світ не принесла радості їхнім матерям. Байдужість, виявлена до них матерями,

зробила цих дітей недовірливими, неповажливими до дорослих, близьких і чужих. Бажання схитрувати, лицемірство стали тими чинниками, які врешті-решт привели хлопців на лаву підсудних.

У всьому винні неблагополучні сім'ї.

Запитання до учнів.

- Чи можуть діти, що виховуються у благополучних сім'ях, вирости злочинцями?
- Чи залежить рівень виховання дитини від матеріального становища сім'ї?

Завдання для IV групи

1. Обговоріть негідний вчинок хлопців нашого класу (на вихідних стукали з усієї сили у вхідні двері школи, дратуючи сторожа), вартий уваги. Висловіть свої думки з приводу цієї ситуації: особисто ви на боці кого? Схвалюєте чи засуджуєте їх?
2. Чи мають вони право так чинити?
3. Переконайте їх у тому, що головне – вчасно усвідомити свою помилку, подивитися на себе критично і спробувати знайти шляхи подолання труднощів.

Поетична хвилина – повчання (залучаються заздалегідь підготовлені учні-читці)

Что ты сделал хорошего
Достается недешево
Счастье трудных дорог.
Что ты сделал хорошего?
Чем ты людям помог?
Этой мерой измеряются
Все земные труды.
Может, вырастил деревце
На земле Кулунды?
Может, строишь ракету?

Гидростанцію?
Дом?
Согреваєшь планету
Плавок мирным теплом?
Иль под снежной порошей
Жизнь спасаєшь кому?
Делать людям хорошее –
Хорошеть самому.

Людмила Татъяничева.

Учениця І.

Чого ми всі такі жорстокі?
Ще й злішаємо з кожним днем.
І, загубивши власний спокій,
Спокою й іншим не даємо.
Чого забули милосердя
І заповідь святих небес?
Ой, перед віщим оком смерті
Чим зможемо виправдати себе?
Душа з начинкою лихою
Втрачає людяне тепло,
Ніяк не стане добротою
Зло, перемножене на зло.

Учениця ІІ.

Хіба ми будемо багатші,
Коли розпустимо люті дим?
Хай краще серце вже заплаче,
Ніж в грудях стане кам'яним.
Іду навістріч – тож посміхніться,
І я всміхнуся, мов дитя.
Ні, ще не висохла криниця,
Людська криниця співчуття.
У істини слова не пишні,
Щоб кожен зміг до них дійти,
Бо ж нас усіх створив Всевишній

З живої плоті доброти.

Слово вчителя.Байдужість і жорстокість – страшні хвороби сучасності, з якими потрібно боротися кожному з нас.

Вручення листів – порада хлопцям, які скоїли ганебний вчинок.

Поетична хвилина – поради.

Учениця.

Не нарікай на глухість душ людських

І не гостри в злобі на них зубів...

А ти, що людям доброго зробив,

Що вимагаєш доброти від них?

Чого мовчиш, подумай і збагни,

Але уже з низької висоти.

І зваж, і переваж, а хто є ти?

І, зваживши, нікого не вини.

А сам в своє більмо душі заглянь,

Чи там хоч раз добром світила рать

І променем світилося святим?

І ти збагнеш, що до своїх страждань

Не відгукнеться власна глухомань.

А ти шукаєш в людях доброти!

Учениця.

Навчаймося добра, як вчаться мови діти,

Щоб потім все життя його творить святе.

Плекаймо крізь роки троянди ніжні й жито,

Тримаймо у серцях, як сонце золоте.

Даруймо для людей погожі дні весняні,

Щоб щедрим садом вік святився небокрай,

Щоби беріз пісні лунала до нестями

І повнився добром наш рідний дім і рідний край.

Лікуймо наші зболені серця,

Лікуймо наші душі зачерствілі,

Несімо правди непогасний стяг –

І кривда в нашу долю не поцілить.

Є ще спасіння від недуг людських,

Джерела віднайдімо лиш цілющі...
Мов подорожником торкнімося до них
Й добром розквітнуть, просвітлють душі.
Скропімо серце щире, не черстве
Людського милосердя еліксиром,
Воно, хоч кволе, знову оживе,
У справедливість й людяність повірить.

Запитання до учнів.

- Про яку людину говорять, що в неї великодушне серце?
- Як ви гадаєте, чи здатні ви на великодушний вчинок?

Творче завдання «Добрий вчинок»(робота в групах, обговорення запропонованих життєвих ситуацій).

Ситуації для I групи - людина обманює близьких;

II групи – людина постійно запізнюється;

III групи – людина часто хворіє;

IV групи – людина не хоче вчитися.

Завдання: запропонувати два способи допомоги людині:

- 1) справжня допомога, що є дійсно добрим вчинком,
- 2) удавана допомога, що може спричинити людині шкоду.

Бесіда.

- Що б сталося зі світом, якби в ньому раптом не стало доброти?
- Чи траплялися у вашому житті випадки, коли вас несправедливо кривдили, хоча ви ставилися до оточуючих по-доброму й усім допомагали?

Інсценізація вірша «Найкраща риса».

Промовив гордий Кипарис:

- Із людських рис

Для мене прямота – найкраща!

А Липа: - Лишенько! Це глупота.

Людина – хай велика чи мала – пропадає

Без щедрості й сердечного тепла.

Озався Дуб:

- Послухайте мене:

Твердий характер – ось що головне.

- А гнучкість розуму – то риса неважлива? –

Докинула Ліщина пустотлива.

Троянда мовила: - Забули про красу,

А я в собі віки її несучу!

Людина мудрі речі наслухала

І тужно так замріяно зітхала:

- Мені б тих рис найбільше досягти –

Змогла б я гідно шлях увесь пройти!

«Скринька найкращих рис».(на окремих аркушах кожному пропонується написати добрі почуття і риси характеру, які слід плекати в собі).

Надійшли листи. (вручити листи двом хлопцям-бешкетникам).

- Як ви думаєте, чому їх саме два і кому вони адресовані?

Творче завдання «Серце доброти»

- Скажіть, будь ласка, що ви відчуваєте, коли в своєму житті

зустрічаєтеся з проявами доброти, добрими вчинками?

Завдання: із правильно дібраних прислів'їв скласти «серце доброти».

Мудрим ніхто не вродився... (а навчився).

Що посієш,... (те й пожнеш).

Пшениця колоситься... (життя веселиться).

Зрубав дерево... (посади два).

Не брудни криниці... (бо схочеш водиці).

Хто терпеливий... (той щасливий).

Добру людину... (бджола не жалить).

Добре діло твори... (сміливо).

Добрі діла тихо ходять, а злі... (як дзвони дзвонять).

Від добра добра ... (не шукають).

Запитання до учнів.

- Чому серед однакових сердець одне маленьке? (маленьке серце – маленький позитивний вчинок).

Слово вчителя.

Поспішаймо, друзі, робити добро. Хай тепло ваших сердець зігріває усіх добрими вчинками. Життя – це джерело, а що ж слід робити, щоб воно було чистим і прозорим? І чи завжди воно є таким? У когось життя щасливе, бурхливе, творче...

Яким є ваше життя? Пропоную вам послухати історію одного мудреця.

Ця історія трапилась дуже давно у старовинному місті, де мешкав один мудрець. Слава про його мудрість розійшлася далеко за межі міста. Та жив у тому місті один чоловік, який заздрих славі мудреця. І от вирішив він придумати таке запитання, щоб мудрець не зміг на нього відповісти. Пішов чоловік на узлісся, спіймав метелика, заховав його у долонях і подумав: «Запитаю я в мудреця: скажи, о наймудріший, який метелик у мене в руках – живий чи мертвий?». Якщо він скаже «живий», я стисну долоні, і метелик помре; а якщо скаже «мертвий», я розкрию долоні, і метелик полетить. Ось тоді усі зрозуміють, хто з нас розумніший.

Так усе і сталося. Зловивши метелика, лихий чоловік попрямував до мудреця і запитав у нього: «Який метелик у мене, о наймудріший: живий чи мертвий?». І мудрець, який і насправді був дуже розумною людиною, відповів: «Усе в твоїх руках, чоловіче».

Запитання до учнів.

- Як ви гадаєте, що мав на увазі мудрець, коли так відповів чоловікові? (Що від самої людини залежить, житиме метелик, чи помре).

Слово вчителя.

Правильно, але в цих мудрих словах є ще один зміст: від людини залежить, чого у світі більше – добра чи зла. Запам'ятайте: ваші добрі безкорисливі вчинки – це радість не лише для тих, кому їх адресовано, але й для вас. І ще треба завжди пам'ятати, що на добро, зроблене для вас іншими, треба відповідати також добром.

Тест «Що означає бути добрим?» (учні мають відповідати «так» або «ні»).

1. Чи можна примусити людину бути доброю?
2. Чи згодні ви з думкою, що «добротою світ живе»?
3. Чи можна стати добрим лише на деякий час?
4. Чи потрібно виявляти доброту у відношенні до будь-кого?

5. Чи можна сказати, що доброта – найбільша окраса душі?
6. Чи легко бути добрим?
7. Чи можна доброту порівняти із сонцем?
8. Чи є у вас бажання чинити добрі справи?

Відповідь: якщо у вас виявилось більше відповідей «так», це означає, що ви прагнете чинити добро в житті. І це цілком правильно.

Поетична хвилина (виразне читання віршів напам'ять).

«Не нарікай на глухість душ людських»

«Навчаймося добра, як вчаться мови діти».

Слово вчителя.

Життя людини асоціюється з порами року. Так наприклад, літо – дитинство, весна – молодість, осінь – зрілість, зима – старість. Зараз у нас з вами за вікном золотокоша красуня на баскім коні – осінь, що символізує собою знання, досвід, мудрість. Тож вона з радістю дарує нам свої поради на осінньому листі.

Мудрість з дерева пізнання (у вчителя в руках ваза, в якій декілька гілочок з красивими осінніми листочками; прочитати на осінніх листках мудрі вислови, пояснити значення своїми словами, запам'ятати й користуватися ними у разі потреби).

Мудрі вислови:

1. Не йди найлегшим шляхом. Вибирай завжди шлях найважчий.
Переборення труднощів підносить людину.
2. Пташка красна пір'ям, а людина – знаннями й гарними вчинками.
3. Красива людина не вродою, а душею та вчинками.
4. Не чинить зла, воно гидке і кривди не робить нікому, бо кривда щастя не дає, а зло обмежує свободу.
5. Розумно і змістовно проведь своє дозвілля!!!
6. Виховуй у собі Людину – ось що найголовніше!
7. Все те, що ти робиш комусь, робиш собі!
8. Якщо ти байдужий до інших, ти не заслуговуєш називатися людиною.
9. Драбина життя повна колючок і найбільш боляче вони впираються, коли ви сповзаєте по ній униз.

10. Учіться радіти життю, поспішайте робити добро, тримайтесь з гідністю за будь-яких обставин – і будете щасливі – вчить житейська мудрість.
11. Не вміти добре виражати свої думки – недолік, але не мати самотійних думок – набагато більший.
12. Постав над собою і сто вчителів – вони виявляться безсилими, якщо ти не зможеш сам примусити себе і сам вимагати від себе. (В. Сухомлинський).

«Яким бути і яким не бути» (коментар виставки, звернення учениці з промовою).

Кожна людина живе лише один раз. І що б не сталося у кожного з нас у житті, завжди пам'ятайте, що ми люди. Ніколи не звинувачуйте когось у тому, що вас погано виховали. Ми самі повинні якомога більше працювати над вдосконаленням своєї особистості. Цей шлях важкий і тернистий, але ми молоді й зможемо все подолати. І ось тоді у нашому серці навіки оселяться найсвятіші людські почуття – любов, доброта, прощення. Їх не купиш, їх ні в кого не позичиш, але можна навчити себе бути добрими, людяними, милосердними.

Як часто ми зриваємо квітку, не задумуючись над тим, що завдаємо їй болю. Як легко зранити серце одним необережним словом, тим самим не залишивши у цьому серці місця для проростання добра. Будьмо добрими і чуйними, лагідними і щедрими, бо саме внутрішня краса прикрашає людину. Відкриймо навстіж своє серце і душу для друзів, близьких і рідних. Життя таке прекрасне, тож поспішаймо творити добро на землі. Бути людиною – не дуже просто, Бути людиною – геройство в наші дні.

Раджу вам частіше заходити до бібліотеки, цікавитися серією «Яким бути і яким не бути».

Заключне слово вчителя.

Отже, діти, у вас попереду все життя, і треба так прожити його, щоб ніколи й нікому не зашкодити, не завдати болю та страждань, щоб вами завжди і всюди пишалися, пам'ятайте слова мудреця:

Живи, добро звершай!

Та нагород за це не вимагай!

Лише в добро і вищу правду віра
Людину відрізняє від мавпи і від звіра.
Хай оживає істина стара:
Людина починається з добра!

Лунає пісня «Улыбка». Вчитель пропонує взятися за руки, подивитися один одному в очі, посміхнутися і разом сказати девіз уроку, який віднині стане девізом життя: «Добрими ділами прикрасимо світ!».

Додаток до уроку

Існує чудова книга «Листи до сина» В.Сухомлинського, в якій він спробував визначити, у чому полягає щастя людини і якою має бути особистість, щоб бути по-справжньому щасливою.

Людина без переконань – це нікчема. Знайди своє призначення у житті, бо це джерело щастя.

Тільки через труд лежить шлях до мудрості, творчості, науки, а наука потребує не тільки розуму, а й великої мужності, працелюбності, терпіння.

Виховуй у собі Людину – ось що найголовніше. Виховуй у собі людську душу, а основний засіб самовиховання душі – краса. Це і мистецтво, і музика, і сердечні стосунки з людьми. Знай, що в житті нашому є речі ні з чим не зрівнянні. Це Батьківщина, рідний народ. Без будь-кого з нас Батьківщина може обійтись, але будь-хто з нас без Батьківщини – ніщо. Прагни бути справжньою людиною.

Треба виховувати у собі жалість до всього живого і прекрасного. І від того, як маленька дитина ставиться до птахів, квітів, дерев, залежить її ставлення до людей